

Міністерство освіти і науки України

**Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

**Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування**

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

**Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції**

15 травня 2025 р.

**Полтава
2025**

УДК 622.32:338.246.87(477)

Кучер Андрій Володимирович,

аспірант

Національний університет «Полтавська політехніка імені

Юрія Кондратюка»

СУЧАСНІ ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ НАФТОГАЗОВИДОБУВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Незважаючи на війну в Україні, нафтогазопромислова галузь продовжує вносити вагомий внесок у вітчизняну економіку. Більш того, роль галузі з початку повномасштабної агресії навіть збільшилася, оскільки для збереження незалежності та суверенітету варто покладатися саме на власні сили. Проте нафтогазовидобувна галузь на даний час одночасно зіштовхується із світовими енергетичними трансформаціями, політичною нестабільністю та руйнівними наслідками воєнних дій.

Зменшення видобутку газу почалось ще до початку війни. За підсумками 2021 року обсяг видобутого газу зменшився на 4%, у порівнянні з попереднім роком. На початку вторгнення газовидобувні компанії були змушені скоротити видобуток на 15%. Достовірної інформації про об'єми видобутого газу на даний час немає, але за експертними даними, обсяг видобутого газу скоротився до 50% від довоєнного, що створює проблеми з накопиченням газу для проходження наступного опалювального періоду (за оптимістичними прогнозами, дефіцит складе 3,3-3,9 млрд. м³) [1]. Зараз найбільших проблем НАК «Нафтогаз України» зазнає з інфраструктурою, яку навмисно руйнує ворог [2].

Слід зазначити, що за період незалежності України ситуація на вітчизняних нафтовидобувних підприємствах постійно погіршувалась. Найбільш помітне зменшення видобутку спостерігалось у 2016 році – на 11,1%, порівнюючи з 2015 роком. Стагнація вітчизняного видобутку

спостерігалась до початку бойових дій. Після початку широкомасштабної війни питання забезпечення країни нафтопродуктами стало особливо гостро. Руйнування ракетними ударами Кременчуцького НПЗ, великої кількості нафтобаз, блокування роботи Шебелинського ГПЗ, а також припинення поставок з Білорусі поставило країну на межу паливного колапсу. Втім, паливна криза підштовхнула уряд до активізації власного нафтовидобутку. З початку широкомасштабної війни вітчизняний лідер з видобутку нафти ПАТ «Укрнафта» почав нарощувати кількість пробурених свердловин. Буріння свердловин здійснюється як з використанням власних бурових верстатів, так і з залученням приватних бурових підрядників (буріння «під ключ»). Такий підхід дозволив пробурити у 2023 році 8 свердловин, у 2024 році – вже 10 свердловин та розпочати буріння у IV кварталі 2024 року ще 12 свердловин. Загалом, у 2025 році планується пробурити 30 свердловин. Звичайно, збільшення зацікавленості держави у розвитку нафтогазовидобувної галузі позитивно впливає на її безпеку. Однак позитивні зміни не послабили як давніх, так і нових загроз. Сучасні загрози безпеці нафтогазовидобувної галузі наведено на рис. 1.

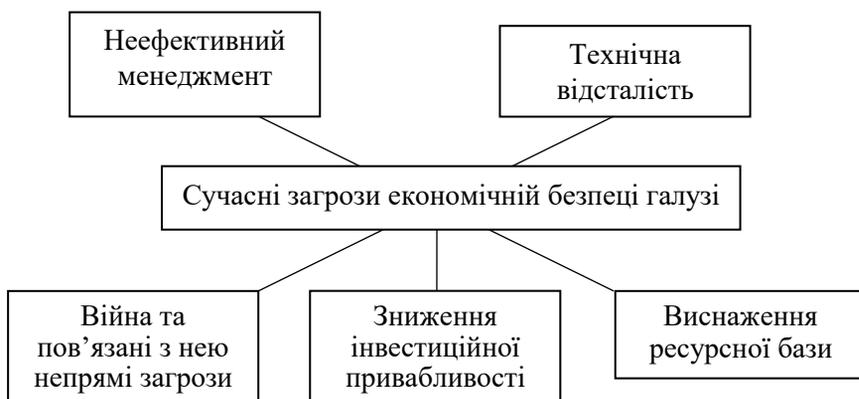

Рис.1 Сучасні загрози нафтогазовидобувній галузі України

Безумовно, починаючи з 2022 року найбільшою загрозою для галузі є війна з росією. Ракетні та дроніві атаки зруйнували велику частину інфраструктури: компресорні станції, промисли, УКПГ та інше. Частина родовищ разом з обладнанням залишилась на окупованих територіях. Україна втратила контроль над шельфовими родовищами Чорного моря. Морські платформи в Чорному морі, з яких здійснювалась розробка родовищ, зазнали ударів від обох сторін.

Оцінити стан руйнування платформ зараз неможливо. Окрім прямих збитків, пов'язаних з руйнуванням основних фондів, війна посилила відтік капіталу з галузі, кадровий голод через мобілізацію, розрив логістичних ланцюжків, вихід з ринку частини міжнародних компаній та ін.

Окрім воєнних дій, зниженню інвестиційної привабливості нафтогазопромислової галузі сприяє нестабільність українського законодавства та корупційні скандали.

Більшість родовищ України були введені в експлуатацію у другій половині ХХ століття й зараз перебувають на заключній стадії експлуатації. Такі родовища характеризуються виснаженням пластової енергії, низьким дебітом та обводненням свердловин. Для підтримання видобутку необхідно запроваджувати складні дороговартісні процеси інтенсифікації, які до того ж не завжди є успішними. Це призводить до зниження рентабельності. Пошук нових великих родовищ на суші є малоперспективним, оскільки територія України вже достатньо вивчена. Змінити ситуацію з виснаженням ресурсної бази могли б нові родовища на шельфовій частині Чорного моря.

Неефективний менеджмент через бюрократичну тяганину, часта зміна стратегічного бачення та керівництва, слабкий контроль за виконанням прийнятих рішень призводять до нераціонального використання ресурсів.

Несвоєчасно прийняті рішення вносять сум'яття. Прикладом такого рішення було відкликання майже всіх ліцензій на захоронення відходів буріння та одночасна заборона амбарного способу буріння (передбачав захоронення відходів на місці проведення робіт). Нерідкісними є випадки скасування тендерів на проведення робіт через відсутність учасників. Головною причиною відсутності учасників є низка або навіть від'ємна рентабельність та наявність високих штрафних санкцій. Попри позитивні зміни в оновленні основних фондів (бурових верстатів), які були здійсненні у межах державної «Програми 20/20», галузь все ще потребує оновлення обладнання.

Отже, нафтогазовидобувна галузь опинилась в умовах системної кризи, спричиненої сукупністю зовнішніх та внутрішніх загроз. Військові дії, втрата частини родовищ, зменшення інвестицій, технічна відсталість створюють серйозні загрози економічній безпеці галузі. Подолання цих викликів потребує спільних зусиль держави, бізнесу та міжнародних партнерів.

Література

1. Омельченко В. Подолання дефіциту газу – ключова проблема підготовки до ОЗП 2025-2026 рр. URL: <https://razumkov.org.ua/komentari/podolannia-defitsytu-gazu-kliuchova-problema-pidgotovky-do-ozp-20252026rr>.

2. Дослідження можливостей адаптації ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях (ІПВГ/ЕІТІ) до умов війни в Україні. URL: <https://eiti.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/Report-as-result-of-needs-and-expectations-identification.pdf>.